Муркаш район хаҫачӗ

Ҫӗнтерӳ ялавӗ

1944 ҫулхи ҫу уйӑхӗн 5-мӗшӗнченпе тухать

31 (7885) № ✻ Юн кун, 2011 ҫулхи ака (апрель) уйӑхӗн 27-мӗшӗ ✻ Хакӗ ирӗклӗ

Ял ҫыннине уй-хир чӗнет

Ҫур аки – 2011

«Моргаушская» чӑх-чӗп фабрикин ертӳҫи (варринче) ҫур акине хатӗр механизаторсемпе.

Кӑҫалхи ҫут ҫанталӑк ҫӗр ӗҫченӗн ҫаврӑнӑҫулӑхне татах тӗрӗслеме шутларӗ: ҫанталӑк условийӗсене кура пӗр вӑхӑтра пулса ҫитекен ҫӗрсем кӗске вӑхӑтра хӑйсене шуратса хӑварма ыйтӗҫ. Хатӗр пулӑпӑр-и-ха эпир ҫакнашкал оперативлӑха? Кӳршӗ хуҫалӑхсем ҫур акине тухсан ака агрегачӗ патне пӗрремӗш хут гайка уҫҫине йӑтса пыракан хресчен пирки вӑл малашлӑха ҫирӗп пӑхать тесе епле калайӑн-ха? Кун пек ӗҫлекене, каҫарӑр та, нимӗнле наци проекчӗ те аталану ҫулне уҫса параймасть. Ҫапла шутлать паян «Моргаушская» чӑхчӗп фабрики» уҫӑ акционерлӑ обществӑн генеральнӑй директорӗ Н. Ванеркин. Фабрикӑн мехпаркӗнче ӗҫлекенсем вара ертӳҫӗ сӑмахне ҫирӗплетсе ӗҫе хатӗр техникӑна техосмотр тӑратассипе тимлеҫҫӗ. Кашнин шухӑшӗнчех ҫурхи уй-хир ӗҫӗсем, ака-сухара ҫӗнӗ ӗмӗтсене пурнӑҫа кӗртесси.

Ҫак вӑхӑтра редакцие оперативлӑ хыпар ҫитрӗ. Юнкӑ тӑрӑхӗнчи «ВаСем» чикӗллӗ яваплӑхлӑ общество тракторпа ӗҫлеме кансӗр вырӑнсенчи кӗрхи культурӑсене минераллӑ удобренипе апатлантарас ӗҫе кӳлӗннӗ. Хуҫалӑх ӗҫченӗсем ӗнерхи кун тӗлне 12 гектар ҫинчи кӗрхи культурӑсене аммиак селитри сапса апатлантарнӑ. Хресчен хире тухрӗ пулсан районта черетлӗ ҫур аки пуҫланчӗ.

– Ҫур акине хатӗрленесси вӑл ҫурхи ӗҫ мар. Ку тӗллевпе эпир хӗлӗпех ҫанӑ тавӑрса ӗҫлерӗмӗр. Паян вара эпир ҫурхи акасухана тухма хатӗр. Кӗске хушӑрах кӗрхи культурӑсене 266 гектар ҫинче апатлантарса хӑварасси, ҫӗртме сухи тунӑ 300 гектар ҫинче вӑхӑтра нӳрӗк тытса юлса ҫуртрисем акасси пирӗншӗн йывӑр ыйту мар. Ӑна тума эпир хатӗр. Ҫурхи уй-хир ӗҫӗсен планне пӑхса тухса ҫирӗплетсе хӑвартӑмӑр. Юсавлӑ техникӑна хире тухма хатӗрлесе гаражсене вырнаҫтартӑмӑр. Ҫӗр пулса ҫитессе кӑна кӗтетпӗр, – терӗ Николай Григорьевич Ванеркин. Ҫав вӑхӑтра патшалӑх техника надзорӗн районти инженер-инспекторӗ С. Николаев ӗҫе тухма ирӗк пама тракторсене пӗрин хыҫҫӑн теприне тӗрӗслерӗ.

Фабрика территорине тирпейлессипе ӗҫсем пыраҫҫӗ. «Христос чӗрӗлнӗ!», «Чӑн чӗрӗлнӗ!» тесе пӗр-пӗрне сывлӑх сунакансем умри йывӑрлӑхсенчен хӑраманни, вӗсем ӑна хатӗрри савӑнтарать кӑна.

– Техника тӗрӗслевне тӑратнӑ 8 трактор та ӗҫе тухма ирӗк илчӗ. Маттурсем вӗсен тракторисчӗсемпе инженери службин специалисчӗсем, – терӗ Герман Матвеев инженер-механик ҫине савӑк кӑмӑлпа пӑхса С. Николаев.

Сергей Александровичран районти пӗтӗмӗшле лару-тӑрупа кӑсӑклантӑм. Кунта вара ӳкерчӗк тӗрлӗрен. Акӑ ака уйӑхӗн 23-мӗшӗ тӗлне ҫур акине хутшӑнмалли 233 трактортан 97-шӗ кӑна техосмотр тӑма пултарнӑ. Чкалов яч. хис., «ВаСем», «Фаворит» предприятисенче пур трактор та ҫур акине хатӗр. Суворов яч. хис., «Оринино», «Герой», Ильич яч. хис. хуҫалӑхсенче те тракторсен ытларах пайӗ ӗҫе хатӗр пулсан ыттисен кая хӑвармасӑр татса памалли ыйтусем тулliех. Кая юлас марччӗ!

А. БЕЛОВ.

Автор сӑн ӳкерчӗкӗ.

Шкула кайма хатӗрленетпӗр

Вӗрентӳ

«Ҫитес вӗренӳ ҫулӗнче малтанласа палӑртнӑ тӑрӑх парта хушшине пӗрремӗш хут пурӗ 347 ача ларӗ», – ҫапла пӗлтерчӗҫ район администрацийӗн вӗрентӳ, ҫамрӑксен политики тата физкультурӑпа спорт пайӗнче. Ку хальхи вӗренӳ ҫулӗнчипе танлаштарсан 25 ача ытларах. Анчах та ҫакӑ районти вӗрентӳ учрежденийӗсенче вӗренекенсен йышӗ малашне хушӑнса пырассине пӗлтермест.

Пай пуҫлӑхӗ З.Ю. Дипломатова пӗлтернӗ тӑрӑх вӗрентӳ пайӗнче вӑй хуракан специалистсем районти ял тӑрӑхӗсенче ҫуралакан ачасен хисепӗпе интересленсех тӑраҫҫӗ, ҫулсеренех мониторинг ирттереҫҫӗ. Паллах, цифрӑсем малтанласа палӑртнисем. Апла пулин те ҫитес ҫулсенче парта хушшине ларакансен хисепӗпе паллашма май пур. Акӑ 2011-2012 вӗренӳ ҫулӗнче пурӗ 3661 вӗренекен пулмалла, 2012-2013 вӗренӳ ҫулӗнче – 3585, 2013-2014 вӗренӳ ҫулӗнче – 3521... Цифрӑсем пирӗн шкулсенче ачасем сахалланса пынине кӑтартаҫҫӗ. Ҫакӑ вӑл юлашки ҫулсенче районта ача ҫураласси кӑштах ӳснине шута илсен те.

Раҫҫей Федерацийӗн «Вӗренӳ ҫинчен» федераллӑ саккунпа килӗшӳллӗн ачасене шкула 6 ҫул ҫурӑра вӗренме илме юрать. Паллах, вӗсен сывлӑхӗ енчен хирӗҫлевсем ҫук пулсан. Анчах та пӗрремӗш класа каяканӑн 8 ҫултан аслӑ пулмалла мар.

Ашшӗ-амӑшӗн ачине пӗрремӗш класа ярас умӗн шкула илме ыйтса заявлени ҫырмалла, ачан сывлӑхне кӑтартакан медкарта, ӑҫта пурӑннине ҫирӗплетсе паракан справка тата ҫурални ҫинчен ӗнентерекен хутӑн копийӗ кирлӗ. Вӗсене пурне те шкула памалла.

Ачан ашшӗ-амӑшӗ е саккунлӑ представителӗ ыйтса ҫырнипе вӗрентӳ учрежденийӗн учредителӗ ачана шкула ултӑ ҫул ҫурӑччёнех илме ирӗк пама пултарать. Шкула кайма хатӗрленекен ачана медицина тӗрӗслевӗ витӗр кӑлармалла. Саккунпа палӑртнӑ вӑхӑтчен ачана шкула илнӗ пулсан шкулти гигиенӑпа санитари правилисем уншӑн 6 ҫулхисем пекех пулмалла.

Ашшӗ-амӑшӗ ачине шкула яриччен, паллах, шкулта вӗренӳ мӗнле шайра пулнине те, учительсен ӗҫӗ пирки те, вӗренекенсен ӳсӗмӗсем пирки те ыйтса пӗлме пултарать.

Ашшӗ-амӑшӗсен заявленийӗсене шкулсенче апрелӗн пӗрремӗшӗнчен пуҫласа августӑн 30-мӗшӗччен йышӑнаҫҫӗ. Ҫапла вара ачасене шкула вӗренме йышӑнни ҫинчен шкул директорӗсем августӑн 30-мӗшӗнчен кая юлмасӑр приказ кӑлараҫҫӗ.

Кӑҫал пӗрремӗш класа каякансем ҫӗнӗ стандартсемпе вӗренме пуҫлӗҫ. Пуҫламӑш класс вӗрентекенӗсем ятарлӑ курссенче вӗреннӗ, халӗ ҫӗнӗ учебниксем туянас ӗҫ пырать. Вӗренӗвӗн ҫӗнӗ стандарчӗсем ҫине куҫасси ҫулсерен пулса пырӗ.

Н. НИКОЛАЕВА.

Республикӑра

Ҫур аки валли – йӳнӗрех хакпа

Ҫурхи уй-хир ӗҫӗсем пуҫӑнчӗҫ темелле. Палӑртнӑ ӗҫсене вӑхӑтра тата пахалӑхлӑ ирттерес тӗлӗшпе вара хуҫалӑхсене топливӑпа епле тивӗҫтерни те пысӑк пӗлтерӗшлӗ. Вӗсен хакӗсем «ҫыртни» те ура хурать.

Ҫак кунсенче ЧР Президенчӗ Михаил Игнатьев «Роснефть» нефть компанийӗн «Ульяновскнефтепродукт» акционерсен хупӑ обществин пуҫлӑхӗсемпе тӗл пулнӑ, республикӑри ял хуҫалӑх таварӗ туса илекенсене топливо йӳнӗрех хакпа сутассипе ҫыхӑннӑ ыйтусене сӳтсе явнӑ.

«Роснефть» нефть компанийӗ Чӑваш Республикинчи ял хуҫалӑх таварӗ туса илекенсене 2011 ҫулта йӳнӗрех хакпа ҫунтармалли-сӗрмелли материалсем сутма килӗшнӗ. Ҫакӑ ЧР Правительстви, РФ Ял хуҫалӑх министерстви тата РФ Энергетика министерстви пӗрле калаҫса татӑлнипе май килнӗ.

Ҫапла вара республика валли 16600 тонна дизель топливи уйӑраҫҫӗ. Унӑн пӗр тоннин вӑтам хакӗ 22 пин тенкӗ пулсан ял хуҫалӑх таварӗ туса илекенсем ӑна 16200 тенкӗ ҫинчен кӳрсе килӗҫ.

Май уявӗсенче

Май уйӑхӗнчи уяв кунӗсенче Раҫҫейре пурӑнакансем апрелӗн 30-мӗшӗнчен тытӑнса майӑн 2-мӗшӗччен тата майӑн 7-мӗшӗнчен тытӑнса 9-мӗшӗччен ӗҫе тухмӗҫ. Кӑҫал майӑн 1-мӗшӗ вырсарни куна тивет. Ҫавӑнпа ку канмалли уяв кунне майӑн 2-мӗшӗнчи тунти куна куҫараҫҫӗ. Ҫӗнтерӳ кунӗ тунти куна тивет.

Кинофестиваль

Вак халӑхсен кинематографине халалланӑ

Шупашкарта ӗнер Пӗтӗм тӗнчери кинофестиваль уҫӑлчӗ. Вӑл апрелӗн 30-мӗшӗччен пырать. Кинофестивале вак халӑхсен кинематографине халалланӑ.

Тӗнче шайӗнчи кинофестиваль программи пуян. Пилӗк кун хушшинче республикӑра пурӑнакансем илемлӗ, документлӑ, ачасемпе ҫамрӑксен фильмӗсене, киноретроспективсене пӑхса савӑнма пултарӗҫ, кинематографин паллӑ ӗҫченӗсемпе тата журналистсемпе тӗрлӗрен тӗл пулусемпе пресс-конференцисем иртӗҫ, студентсем валли мастер-классем пулӗҫ, конкурса хутшӑнакан тата хутшӑнман, ача-пӑча фильмӗсене кӑтартӗҫ. Фестивалӗн тӗп мероприятийӗсем «Сеспель», «Каскад», Мир Луксор», «Синема-5», «Атӑл» кинотеатрсенче иртӗҫ.

Ҫӗнтерӳҫӗсене ятарлӑ призсем кӗтеҫҫӗ. Кусем вӗсем пӑхӑртан шӑратса тунӑ «Анне» статуэткӑсем – Шупашкар хули варринче вырнаҫтарнӑ Амӑшӗн монуменчӗн копийӗ.

Саламлатпӑр

Юратнӑ кӗрӗве, йыснана – Анаткас Турай ялӗнче пурӑнакан **Слава Гаврилович МИХАЙЛОВА** 60 ҫулхи юбилей ячӗпе саламлатпӑр, ӑнӑҫу, ырлӑх-сывлӑх, вӑрӑм ӗмӗр сунатпӑр. Малашне те мӑшӑрупа, ачусемпе, мӑнукусемпе ырӑ курса савӑнса пурӑнмалла пултӑр.

Салампа: Елчӗк, Вӑрнар, Йӗпреҫ енчи тӑванӗсем, хӑтисемпе тӑхлачисем.

Юратнӑ мӑшӑра, аттене, маҫака, асаттене – Анаткас Турай ялӗнче пурӑнакан **Слава Гаврилович МИХАЙЛОВА** 60 ҫул тултарнӑ ятпа чун-чӗререн тухакан чи ӑшӑ сӑмахсемпе саламлатпӑр. Яланах сывлӑхлӑ, хавас кӑмӑл-туйӑмлӑ пурӑнмалла пултӑр. Ҫирӗп сывлӑх, телей сунатпӑр.

Саламлаканӗсем: мӑшӑрӗ, ывӑлӗпе кинӗ, хӗрӗсемпе кӗрӳшӗсем, 3 мӑнукӗ, тӑванӗсем.

Юратнӑ мӑшӑра, хисеплӗ аннене, хаклӑ асаннене – Муркаш салинче пурӑнакан **Людмила Леонидовна МИХАЙЛОВӐНА** 55 ҫулхи юбилей ячӗпе чун-чӗререн ӑшшӑн саламлатпӑр. Ҫирӗп сывлӑх, иксӗлми телей сунатпӑр. Телейпе ӑнӑҫу яланах санпа пӗрле пулччӑр, ӗмӗтӳсем ҫитсе пыччӑр. Пуриншӗн те сана ҫӗре ҫити пуҫ тайса тав сӑмахӗ калатпӑр.

Салампа: мӑшӑрӗ, виҫӗ хӗрӗ, кӗрӳшӗсем, Костьӑпа Паша мӑнукӗсем, ҫывӑх тӑванӗсем.

Ҫырӑнтару

Хаклӑ вулаканӑм!

Райхаҫата иккӗмӗш ҫур ҫултан илсе тӑма ҫырӑнтарас тапхӑр малалла пырать. Ҫырӑнтару хакӗ унччченхиех – 191 тенкӗ те 70 пус (ултӑ уйӑха).

Чуманкасси хĕрĕ – «Вице-Чăваш пики – 2011»

Республикăра

Апрелĕн 22-мĕшĕнче Шупашкарта «Чăваш пики – 2011» республика конкурсĕ иртрĕ. Муркаш район ятне «Муркаш пики – 2011» конкурс çĕнтерӳçи Лариса Цветкова хӳтĕлерĕ.

Лариса Чуманкассинчи вăтам шкулта 11 класра вĕренет. Вĕренӳре те, обществăлла ĕçре те маттур хĕр çак конкурсра та район ятне ямарĕ. Конкурсăн пур тапхăрĕнче те хăйне тивĕçлĕ тытса, хăйĕн пултарулăхне те, чăваш халăхĕн историйĕпе йăли-йĕркине лайăх пĕлнине те кăтартса пама пултарчĕ. Республикăн тĕрлĕ районĕсемпе хулисенчен конкурса хутшăннă ытти хĕрсенчен чи çамрăкки «Вице-Чăваш пики – 2011» пулма тивĕçрĕ. Муркаш хĕрĕсен республикăра та ырăпа палăрма май пуррине Лариса тепĕр хут çирĕплетрĕ. Тăрăшсан, малалла ăнтăлсан пĕтĕмпех пулать.

Пирĕн пике çак ята çĕнсе илнинче пулăшакансен тӳпи те пысăк. Акă «Расна» эстрадăпа фольклор ушкăнĕ Ларисăна хавaспах пулăшрĕ. Хатĕрленӳ ĕçĕнче Чуманкассинчи шкул администрацийĕ те, район администрацийĕн вĕрентӳ, çамрăксен политики тата физкультурăпа спорт пайĕ те, культурăпа архив ĕçĕн пайĕ те чылай тăрăшрĕç. «Моргаушская» чăх-чĕп фабрики» акционерсен уçă обществи те пулăшу пачĕ. Кунсăр пуçне пĕрлешӳ ертӳçи Н.Г. Ванеркин «Вице-Чăваш пики – 2011» ята тивĕçнĕ Ларисăна ноутбук парнелерĕ. «Сундырь – Хлеб» пĕрлешӳ, «Сывлăх» ФСК дирекцийĕ, О. Афанасьева уйрăм предпринимателĕн «Ольга» парикмахерскийĕ те тав сăмахне тивĕç.

Н. НИКОЛАЕВА.

Ял тăрăхĕсенче – профилактика кунĕсем

Хăйне евĕр иртрĕ

Апрелĕн 21-мĕшĕнче Уйкас Янасал ял тăрăхĕнче черетлĕ профилактика кунĕ иртрĕ. Унта хутшăнакансем ушкăнсем çине пайланса тĕрлĕ ялсенче, çемьесенче, ытти объектсенче пулса вĕсенчи пĕтĕмĕшле ĕç-хĕлпе паллашрĕç.

Ял тăрăхĕ ыттисемпе танлаштарсан пысăках мар, унта пурăнакансен хисепĕ 1052 çынпа танлашать. Пĕтĕмĕшле илсен кунти лару-тăру ытла вичесĕр мар, çапах та çакă лăпланса лармаллинех пĕлтермест.

Профилактика кунне хутшăнакансем ĕç тапхăрĕнче административлă 12 протокол çырчĕç, вăл шутра обществăлла вырăнта ӳсĕр çӳренĕшĕн 6 протокол, йытăна саккун ыйтнă пек усраманшăн 1 протокол, уйрăм хушма хуçалăхра пушар хăрушсăрлăхне пăхăнманшăн 1 протокол тата ытти хăшпĕр çитменлĕхшĕн.

Ял тăрăхĕнче ăнăççăр 2 çемье шутланать. Чылай çул хушши çак шутра тăракан пĕр çемьере пулса курнă хыççăн хăш-пĕр ырă улшăну палăрчĕ. Çапах та пăшăрхантараканни те çук мар, темиçе çул ĕнтĕ ача пособине илессине йĕркелеймеççĕ. Документсене вăхăтра пухса тивĕçлĕ çĕре çитернĕ пулсан сахал тупăшлă çемьешĕн уйăхсерен паракан ача пособийĕ пысăк пулăшу пулнă пулĕччĕ. Ку хутĕнче те вĕсем пире сăмах парса шантарчĕç, çитес вăхăтра çак ĕçе тăвассине палăртрĕç.

Çавăн пекех учетра тăракан çул çитмен çамрăксем патĕнче те пулма тӳр килчĕ пире.

Профилактика кунĕн пĕтĕмлетӳ ĕçĕ вара ытти ял тăрăхĕнчисемпе танлаштарсан хăйне евĕрлĕ иртрĕ. Ырă йăлана кĕнĕ ĕç саманчĕ пысăк залра йышлă халăхпа иртетчĕ. Районтан килсе çитнĕ ĕçлĕ ушкăн вунă çынран тăрать пулсан кунти общественность çак хисепрен те сахал пулчĕ, пĕчĕк пӳлĕмри калаçу кичеммĕн иртрĕ. Çапла вара район шайĕнче палăртнă ĕç çине çиелтен пăхни палăрчĕ.

– Ку ял тăрăхĕнчи профилактика ĕçне тепĕр хут иртттерни те ытлашши пулмĕ. Çак ĕç районтан килнисемшĕн мар, вырăнти халăхшăн пысăк пĕлтерĕшлĕ пулмалла, – терĕ обществăлла хăрушсăрлăх милици уйрăмĕн ертӳçи В.А. Григорьев.

Ял тăрăхĕнчи пĕр депутат вара ӳсĕр пуçпа пырса ларма тата шухă сăмахсемпе перкелешме те именмерĕ. Тен вăл вырăнти çынсемшĕн ырă тĕслĕх пулма, районтан килнисене хăй «пултарулăхĕпе» тĕлĕнтерме шутланă? Çакăн пекрех иртрĕ черетлĕ ĕç кунĕ Уйкас Янасал ял тăрăхĕнче.

Р. ИЛЛАРИОНОВА.

Ăнланса ĕçлени пысăк пĕлтерĕшлĕ

Ял тăрăхĕсенче

Кăçалхи хĕл кунĕсем юртан тулăх пулчĕç темелле. Çуртсене, уйрăмах çулсене юр час-часах хĕве-хĕве лартрĕ. Çынсене те, автотранспорта та çӳреме çăмăл килмерĕ. Çулланнă çынсем калană тăрăх кун пек çанталăк юлашки 15 çул хушшинче пулман.

Юнкă ял тăрăхĕн территорийĕнчен те çак асар-писер çанталăк айккинчен иртсе каймарĕ ĕнтĕ. Ялти çулсене кăçал тасатса тăма «Энергосервис» чикĕллĕ яваплăхлă общество тендр выляса илнĕччĕ. Унăн ертӳçи пулса Владислав Анатольевич Кислов ĕçлет. Çак коллектива манăн пĕтĕм ял çыннисем ячĕпе пысăк тав сăмахĕ калас килет. Мĕншĕн тесен вĕсене çирĕплетсе панă çул участокĕ кирек епле çанталăкра та транспорт çӳреме юрăхлă пулнă. Юр питĕ вăйлă хӳсе лартнă чухне те шăнкăравласанах çул уçмалли техника хатĕрĕсем çийĕнчех çула тухнă, ĕçе пикеннĕ.

Юлашкинчен çавна кăна каласа хăварас кăмăл пур. Пĕр-пĕрне ăнланнă чухне кирек епле ĕç те уçăмлă пулса пырать.

В. ФОМИН,
Юнкă ял тăрăхĕн пуçлăхĕ.

Сирĕн ыйтусене хуравлатпăр

Мĕн вăхăтран тĕрĕслеççĕ?

Саккун тăтăшах улшăнса тăрать, уйрăм предпринимательсен, ытти юридически лицосен ĕçхĕлне планпа пăхнă тĕрĕслеве мĕн вăхăтран иртттерме юрать? Хăш чухне вара тĕрĕслев ĕçĕ пире чăрмав кăна кӳрет.

М. ИВАНОВА.
Мăн Сĕнтĕр сали.

2008 çулхи декабрĕн 26-мĕшĕнчи 294 – ФЗ № саккунăн 9 статйин 2 пункчĕпе килĕшӳллĕн планпа пăхнă тĕрĕслеве виçĕ çулта пĕр хутран ытлашши иртттермеççĕ.

Анчах та хăйсен ĕçне сывлăха сыхлас, вĕрентӳ енĕпе тата социаллă сферăра йĕркеленĕ бизнесменсен ĕç-хĕлне ытларах та тĕрĕслеме юрать. Çакăн пирки çӳлерех асăннă саккунра тĕплĕн çырнă. Çитес вăхăтра правительство шайĕнче хăш-пĕр ĕç-хĕле «уйрăмах тĕрĕслемелли» перечене тата вăхăта палăртаççĕ.

Эпĕ пушар хуралĕн ĕçченĕсем юридически лицо территорине пырса пăхмасăрах тĕрĕслев иртттерме пултараççĕ тенине илтнĕччĕ. Çакă чăн е суя сăмах?

С. ПЕТРОВ.
Катькас ял тăрăхĕ.

Çапла, пултараççĕ. Кун пирки çӳлерех асăннă саккунăн 11 статйинче тĕплĕн çырса кăтартнă, ăна документарлă тĕрĕслев теççĕ. Тĕрĕслев тапхăрĕнче ревизорсем организаци е предприниматель докуменчĕсене тĕрĕслеççĕ, маларах иртттернĕ тĕрĕслев акчĕсене тата административлă майпа йĕркене пăснă ĕççене ытларах тимлĕх уйăраççĕ. Çавăн пекех инспектор ытти документсем тĕлĕшпе запрос тăратма пултарать. Запроспа пĕрле документарлă тĕрĕслеве иртттерме йышăннă пичетпе çирĕплетнĕ приказ е распоряжени копийĕ пулмалла.

Çакăн пек çырăва илнĕ организаци ĕçченĕсен 10 кун хушшинче тĕрĕслев иртттерекенсем патне документ копийĕсене тăратмалла. Ун пирки çӳлерех асăннă саккунăн 11 статйин 5 пунктĕнче çырнă. Тĕрĕслевçĕ патне тăратакан хутсем çинче коммерсант, юридически лицо е унăн представителĕ алă пусни пулмалла.

Район прокуратурин материалĕсем тăрăх хатĕрленĕ.

Эсир мĕнле шутлатăр?

Намăс мар-ши кун пек калаçма?

Хальхи çамрăксем ватă çынсен пенсийĕсене ӳстерсе панăшăн ӳпкелешсе калаçнине тăтăшах илтме пулать. Ĕлĕк эпир, хĕрарăмсем, хальхи пек ача пăхса ларман. Çĕрĕн-кунĕн тенĕ пекех ĕçленĕ. Ĕçлесех пенсие тухнă.

Çимелли те çитсе пыман, тумланмалли те пулман. Хутма вутă сахаллипе ачасем пӳртре шăнса ларни те пулман мар. Çăпатапа шкула çӳренĕ, çапах вĕренме тăрăшнă.

Халĕ çамрăк хĕрарăмсем пурăнма йывăр тенине илтсен кулнăнах туйăнать. Намăс мар-ши вĕсене çавăн пек калаçма? Ниçта та ĕçлеме çӳременнисем те сахал мар. Газĕ пур, çутă пур. Ача çуратнăшăн укçа тӳлеççĕ, пӳрт-çурт çавăрма патшалăх пулăшать, çĕр участокне тӳлевсĕрех уйăрса параççĕ. Ачи 18 çула çитиччен ача укçи парса тăраççĕ. Хăшĕсем ача укçи кĕтсе анчах пурăнаççĕ. Ниçта та ĕçлемеççĕ, ачисене те йĕркеллĕ пăхмаççĕ, укçине илсен те ĕçсе кăна яраççĕ.

Пире вара ача пăхма никам та пĕр пус та паман. Ачисене те хальхи пек çемьере пĕршер е икшер мар, тăватшар е пилĕкшер пăхса ӳстерсе пурнăç çулĕ çине кăларнă.

Ялта сĕт сутнă укçапа тытăнкаласа пурăнатпăр тенине те час-часах илтетпĕр. Ĕлĕк вара ачасене çитермелли продукцие те патшалăха памалла пулнă. Çăмартине те, аш-пăшне те, çуне те парса тăнă. Халĕ ĕçлемесĕрех пурăнма пулать. Çавăнпа ытларахăшĕ ĕçлеме çӳремест те. Пирĕн вăхăтра вара ун пек пулман.

Çыраканĕсем: ИВАНОВА, ПЕТРОВА, СЕРГЕЕВА.

Следстви комитетĕнчен

Çынлăха çухатсан

Мартăн 31-мĕшĕнче пирĕн районти «Мускав – Уфа» автоçул çинче вырнаçнă апатланăвăн пĕр предприятийĕнче вăй хуракан хĕрарăма Мускав облаçĕнчен килнĕ, эрех ĕçсе ӳсĕрĕлнĕ арçын пусмăрлама тăнă.

Çамрăк арçын банкет пӳлĕмĕнче пулнăскер хĕрарăм çи-пуçне хывма пикенет, анчах та лешĕ унран тарма хал çитерет. Çапах та 1975 çулта çуралнă пӳтсĕр арçын хĕрарăмран хăпмасть, ăна хăваласа çитсе пăвать, çапать, çарамаслантарать. Юрать-ха ӳсĕрскер хăй палăртнă ĕçе вĕçне çитереймест. Анчах та вĕчĕрхенӳ туйăмĕ çиеле тухнă арçын çакăнпа çырлахмасть, апатлану предприятийĕн хуçин курткине вăрлать, Муркаш районĕнчен тухса Мускав хули еннелле машинăпа ларса тарать.

Çапла вара пысăк тиев турттаракан машинăна юсанă çĕре килнĕ арçын тĕлĕшпе халĕ йĕрке хуралçисем ĕçлеççĕ.

В. ДОЛГОВ,
уйрăмах пĕлтерĕшлĕ ĕçсен следователĕ,
юстици капитанĕ.

Апрелĕн 25-мĕшĕ – Чăваш чĕлхи кунĕ

Чăваш чĕлхи пулсан пирĕн халăх пурăнать

Çак куна халалласа тунти кун районти историпе краеведени музейĕнче «Чăваш халăхĕн чĕлхипе культури. Истори, йăла-йĕркесем, аталану çулйĕрĕ» темăпа çавра сĕтел пулчĕ. Унта чăваш чĕлхине чăннипех те сума сăвакан ĕçченсем пухăнчĕç: Чăваш Республикин Муркаш районĕн национальноççен ĕçĕн канашĕн членĕсем, районти таврапĕлӳçĕсем, чăваш чĕлхипе литературине вĕрентекенсем, культура ĕçченĕсем, вĕренекенсем, çыравçăсемпе сăвăççем. Çавра сĕтеле хутшăнакансем хăйсен шухăш-кăмăлне, чун ыратăвне палăртрĕç.

Чи малтанах пухăннисене канаш ертӳçи, район администрацийĕн пуçлăхĕн çумĕ Л.Ю.Тарасова чăваш халăхĕн сумлă та пысăк пĕлтерĕшлĕ уявĕ ячĕпе саламларĕ, канашăн малашнехи ĕç планĕпе паллаштарчĕ.

Çак пысăк пĕлтерĕшлĕ уява паллă тăвасси чăваш халăхне çутта кăларақанĕ тата чăваш алфавитне йĕркелекенĕ И.Я. Яковлев кун-çулĕпе тӳрремĕнех çыхăннă. Ун çинчен кашни чăваш çыннин пĕлмелле, урăхла вара майĕ те çук. Пархатарлă вĕрентекен пирки Муркашри ял тăрăхĕсем хушшинчи тĕп библиотекăн сектор ертӳçи Э.П. Димитриева каласа пачĕ. Çавăн пекех чăваш халăхне çутта кăларакан кун-çулне Муркашри вăтам шкул ачисем ытарлăн сăнарласа пачĕç.

«Литературăллă Чăваш Ен: 2009 çулхи чи лайăх вуланакан кĕнеке» конкурса пĕтĕмлетнĕ май Лилия Юрьевна çĕнтерӳçĕсене дипломсемпе асăнмалăх парнесем парса чысларĕ, хăш-пĕр библиотекарьсем те дипломсемсĕр юлмарĕç.

Çавăн пекех çавра сĕтел ытти чылай ыйтăва хускатрĕ.

Р. МАКАРОВА.

Автор сăн ӳкерчĕкĕ.

Н. ПАВЛОВ: «Ял малашлăхне шанса ĕçлетĕп»

Комплекслă программăпа пĕрремĕш вырăнта

Паян калаçма ўркенменни çеç йывăрлăхсем пирки шарламасть. Вĕсене çĕнессипе çĕнĕ аталану çулĕсем шыракансем вара кашни утăмрах мар. Шăпах çакăн пеккисен ырă шухăшĕсемпе тĕллевĕсене мала хурса, аталантарса, вĕсенчен тĕслĕх илсе ĕçлемелле паян. Çакнашкал шухăшпа çул тытăм та эпĕ Турай ял тăрăхне. Ял тăрăх администрацийĕн пуçлăхĕ Николай Александрович ПАВЛОВ мана урамра кĕтсе илчĕ. Хăйĕн куçĕ вара умра сарăлса выртакан Турай ялĕ çинчен каймасть те. Иртнĕ çул ял тăрăхĕн пуçлăхне суйланнă арçыннăн шухăшĕмĕчĕсем пĕрремĕш сăмахсенченех ял аталанăвĕ пирки çеç пулни курăнчĕ. Турай ял тăрăхĕ нумаях пулмасть ялсене компактлă аталантарассипе иртнĕ комплекслă программăра пĕрремĕш вырăна тухни те халĕ каланипе тўрремĕнех çыхăнса тăрать. Çавăнпа та пирĕн калаçу ялсене комплекслă аталантарасси пирки пулчĕ.

– Николай Александрович, эсир Турай çынни пулманран çак ял тăрăхĕн пуçлăхĕн тилхепине тытма хăрамарăр-и? Иртнĕ вăхăтра кунти çынсемпе пĕр чĕлхе тупма май килчĕ-и? Мĕнлерех ĕмĕтлĕ вĕсем малашлăх умĕнче?

– Тăруках нумай ыйту парса ан тăкăр-ха. Кашнин çине туллин хуравласа çитерейместрен, ял тăрăхĕнче пурăнакансен куçĕнчен ўкесрен хăратăп, – шўтлерĕ пуçлăх.

– Ыйтăвĕсем ытларах та пулĕç-ха, – тăсрăм сăмаха калаçу пуçламăшне шўте çавăрса.

– Апла пулсан ыйтусен цунамийĕ пуçланиччен кашнин çинех тулли хурав пама тăрăшăм. Çапла, эпĕ Турай ял тăрăхĕнче çуралса ўснĕ çын мар. Анчах Чуманкасси енĕ Турайпа кўршĕллĕ пулнăран тата юлашки çулсенче хам уйрăм предприниматель пулса пассажирсем турттарассипе ку енре ĕçленĕрен Турайсемпе Анаткассисен çивĕч ыйтăвĕсем те хамăнни пекех ума тухрĕç. Вĕсене ытла кая юличчен камăн та пулин татса памаллах. Шăпах çак тĕллевпе кўлĕнтĕм те ĕнтĕ ял тăрăхĕн пуçлăхĕн лавне. Ăна пурнăça кĕртессипех ял тăрăхĕн депутачĕсемпе, вырăнти культура тата общественлă организацисен ĕçченĕсемпе калаçса татăлса районти ял тăрăхĕсен компактлă аталанăвĕн комплекслă программине хутшăнтăмăр. Мĕн тетĕр – пăр тапранчĕ. Унта хутшăннă 3 ял тăрăхĕнчен пирĕн тĕллевсене ытларах хак пачĕç, эпир хамăр плансемпе 1-мĕш вырăна тивĕçрĕмĕр. Халĕ хамăр тĕллевсене пурнăçа кĕртесси малти вырăна тухрĕ. Кунта ял тăрăхĕнче пурăнакан кашни çыннăн яваплăхĕ малта пулмалла. Эпир пурсăмăр та пĕр тĕллевлĕ пулсан çеç Турай ял тăрăхне кĕрекен ялсем тирпейлĕ те илĕртўллĕ пулĕç. Çакна пирĕн енре пурăнакансем тăвайраççех. Кун пирки манăн иккĕленў çук.

– Компактлă аталанура мĕнле строительствăпа юсав ĕçĕсене мала кăлартăр-ха? Хăшĕсене эсир пĕлтерĕшлĕ тесе шутлатăр?

– Ял тăрăхĕн ыранхи кунĕпе пурăнакана паян культура аталанăвĕпе сывлăх учрежденийĕсем тата халăха вĕрентес ĕç ытларах пăшăрхантарççĕ. Ял малашлăхне шанакансем шăпах çак сферăсен пулăшăвĕпе ĕçне-хĕлне мала хурса ыйшăнаççĕ. Эпир те ку утăмран аййкинче тăрса юлма пултараймастпăр. Çапла вара эпир Турай ял тăрăхĕн компактлă аталанăвĕн çывăхри çулсем валли хатĕрленĕ комплекслă программине турăмăр. Ун тытăмне малтанах Анаткассинчи Культура çуртĕнче паянхи пурнăç ыйтнă пек юсавпа строительство ĕçĕсене пурнăçласси кĕртрĕмĕр. Турайри участок больницине «Сывлăх» наци проекчĕпе килĕшўллĕн аталантарасси, Турайри вăтам шкул пурнăçне çĕнĕ шая çĕклесси те малти вырăнта тăраççĕ. Вĕсем пирĕн енре пурăнакан кашни çынна кирлĕ. Çавăнпа пĕрлех вĕсем район аталанăвĕшĕн те иккĕмĕш вырăнта мар. Программăпа уйăракан тĕллевлĕ укçатенкĕпе кăçалах тĕплĕ усă курасси пирки шутлатпăр. Пĕр пусĕ те усă курмасăр ан юлтăрччĕ.

– Эпĕ пĕлнĕ тăрăх компактлă аталанăвăн комплекслă программине йышăннă чух йĕркелўçĕсем малашлăх плансене те пăхаççĕ. Сирĕн те вĕсем çук мар ĕнтĕ. Комплекслă программăн тулашĕнчи ĕçĕсем пирки мĕн калайратăр?

– Манăн ĕмĕт – Турай ял тăрăхне чи илемли те чи хăтли тăвасси. Çакна валли пирĕн енре пурте пур. Ял çыннисен ĕçченлĕхĕпе тăрăшулăхĕ те çитет. Хамăрăн çаврăнăçуллă пулмалла кăна. Акă Суворов ячĕпе хисепленекен ял хуçалăх производство кооперативĕ производство кăтартăвĕсемпе районта та, республикăра та малтисен ретĕнче. Анчах унта Муркаш енчен пыма та, Етĕрнене тухма та паянхи пурнăç ыйтнă пек çул-йĕр çук. Ку ыйтăва çывăх вăхăтрах татса парассипе ĕç пуçланчĕ ĕнтĕ. Çак вăхăтра Токшик ялне шыв кĕртме проект хатĕрлетпĕр. Çатракассинче те кăçал 900 метр шыв пăрăхĕ хумалла.

– Ялсене шыв кĕртессипе эсир иртнĕ кĕркуннех ĕçсене пуçланă вĕт?

– Çапла. Иртнĕ кĕр кунĕсенчех ял тăрăхĕнче вăй хуракансемпе, депутатсен ял тăрăхĕнчи Пухăвĕн депутачĕсемпе, культура ĕçченĕсемпе пĕр чĕлхе тупса ял халăхĕ тăрăшнипе тата вĕсен укçи-тенкипех Суткўлте 300 метр шыв кĕртсе хăварма мехел çитертĕмĕр. Çак мелпех Турайĕнче пурăнакансем те 730 метр шыв пăрăхĕ хурса хăварма пултарчĕç. 3 – 4 çул шывсăр аптăранă Çаранçырмисене те шыв пăрăхĕн трассине юсаса шыв патăмăр. Ку вăл, палăртсах калатăп, пĕтĕмĕшле ĕçсен пуçламăшĕ кăна-ха. Ялта пурăнакан кашни çын хăйĕн енĕшĕн тăрăшсан, çанă таврăса тимлесен Турай енĕ тĕпрен ырă еннелле улшăнасса шанма пулать. Ăна валли кунта никĕсĕ пур.

– Куратăп, тĕллевĕсем пысăк. Анчах ял тăрăхĕ те пĕчĕккĕ мар вĕт?

– 11 яла пĕрлештерекен ял тăрăхĕнче иртнĕ çырав пĕтĕмлетĕвĕпе 2277 çын пурăнать. Район çыннисемпе вĕсем валли пĕр больница, пĕр вăтам шкул тата тепĕр пуçламăш шкулсад, участокри ветлабаторири, фельдшерпа акушер пункчĕсем иккĕ пур. Пирĕн территорире Суворов ячĕпе хисепленекен хуçалăх, С. Сретинскийпе О. Салтыков хресчен (фермер) хуçалăхĕсем, «ДаАн» чикĕллĕ яваплăхлă общество ĕçлеççĕ. Çавăнпа пĕрлех усă курман çĕр лаптăкĕсемпе Чкалов ячĕпе хисепленекен пĕрлешўллĕ хуçалăх усă курасси те официаллă йĕркене кĕнĕ. Çапла вара пирĕн тăрăхра пушă выртакан çĕр çук. Кун йĕркинче вĕсемпе тухăçлăрах усă курасси тăрать.

– Компактлă аталанăвăн комплекслă программинче çĕнтерме сире Суворов ячĕпе хисепленекен ял хуçалăх производство кооперативĕ çĕнĕ технологисемпе тупăшлă ĕçлесе пыни те тĕкĕ пачĕ пулас. Çапла мар-и?

– Суворов яч. хис. хуçалăх ăнăçлă аталаннишĕн ял çыннисене пĕрле эпĕ те кооператив ертўçине В. Андреевна тав тăватăп. Чăнах та вĕсем лайăх ĕçлени ял тăрăхĕн сăнĕ те. Компактлă аталанăвăн комплекслă программинче пирĕн ял тăрăхĕ 1-мĕш вырăна тухнинче асăннă хуçалăхăн тата унта вăй хуракансен тўпи тĕп вырăнта теессĕм килет. Тавах вĕсене. Анаткассисемпе Çатракассисене, Тушкассисемпе Кĕçĕн Чурашсене тата ўсĕмлĕрех ĕçлеме Турă пулăштăрччĕ.

– Ял пуласлăхĕ – çамрăксенче. Çак чăнлăха пурнăça кĕртме шкулсемпе тачă ĕçлени пĕлтерĕшлĕ. Эсир ял тăрăхĕн пуçлăхне суйланнăранпа кунта çĕнĕ варкăш палăрчĕ-и?

– Пур ĕçе те пĕр саманта туса ирттерме çук. Çапах кашни ĕç коллективĕнех тимлĕх кирлĕ тесе шутлатăп. Компактлă аталанăвăн комплекслă программин пĕр пайĕ Турайри вăтам шкул пулни çакна çирĕплетет те. Кунта вĕренекенсем те ыттисенчен нимĕнпе те кая мар. Пуш уйăхĕн 1-мĕшĕнче шкулта С. Черкашин тренер ертсе пынипе тата спонсор пулăшăвĕпе бокс секцийĕ ĕçлеме пуçларĕ. Ку вăл çĕр-шывăн пулас хўтĕлевçисемшĕн пысăк парне пулчĕ. Тепрер çулталаскран Турай каччисем те бокс рингĕнче хăйсене кăтартĕç. Ял малашлăхне ĕненнĕ пекех эпĕ çакна шанатăп. Шкулта хореографи кружокĕ ĕçлеме пуçланине те Турай çамрăкĕсемшĕн илемлĕх тĕнчине ярса пуснă тепĕр утăм тесе шутлатăп. Ĕмĕтсем тенĕрен, Анаткассинчи спорт залне юсаса ĕçе кĕртесси те текех кĕттермест. Ăна та хăй вăхăтĕнче ял çамрăкĕсемшĕнех тунă-çке. Ял çамрăкĕсене спортпа туслаштарассине хамăр ĕç тесе шутлатăп.

– Мĕнех, сирĕн малашлăх тĕллевĕсемпе паллашма кăмăллă пулчĕ. Вĕсем йăлтах ял çыннишĕн, ялта пурăнма юлакан çамрăксемшĕн пулни савăнтарать. Ăнăçу пултăр çеç.

А. БЕЛОВ калаçнă.

Преступноç шайне чакармалла

Йĕрке хураленчен

Вăхăт кустăрми пĕр шелсĕр малалла ăнтăлать, тин кăна çулталăка вĕçленĕччĕ, сисмерĕмĕр те, пĕрремĕш квартала та хыçа хăвартăмăр. Çавна май пурнăçланă ĕçе тишкерсе малашне вăя кĕртмеллисене те палăртмалла. Шалти ĕçсен пайĕн ĕçĕпе кăсăкланнă май эпĕ Е.И. ПЛЕЧОВА калаçăва чĕнтĕм, унти ĕç-хĕлпе паллаштарма ыйтрăм.

– Чи малтанах мана шалти ĕçсен пайĕнче вăй хуракансен йышĕ пĕчĕкленни хумхантарать. Анчах та çакă пирĕн кулленхи ĕç-хĕл çине япăх витĕм кўмелле мар.

Пирĕн тĕп тĕллев – районти криминаллă лару-тăрăва чакарасси, малашне унран сыхланасси. Преступноç шайĕ пĕлтĕрхипе танлаштарсан нумаях мар пулин те чакрĕ. Çак тапхăрта пĕтĕмпе 109 преступлени регистрациленĕ, иртнĕ çул вара 112 преступлени пулнă. Паллах ку кăтарту лăпланса лармаллине пĕлтермест, малашне татах та хавхаланарах ĕçлемеллине пĕлтерет.

– Йĕрке хуралçисене юлашки тапхăрта ялсенче ытларах та курма тивет, мĕнпе çыхăннă-ха çакă?

– Кăçал ялти активпа тачăрах ĕçлеме пуçланине палăртса хăварас килет. Кашни эрнере профилактика кунĕ иртterни те ырă пулăм. Актив умĕнче тĕрлĕ енлĕ айăплисене тишкерни те питĕ вырăнлă. Çĕрле иртекен рейдсен ĕçĕ те ырă енчен курăнать. Çул çитмен çамрăксен саккунпа палăртнă вăхăтран ытла çўреме юрамасть. Çавна май вĕсемпе те пирĕн ĕçченсен хăйсен вăхăчĕсене шеллемесĕр ĕçлеме тивет, мĕншĕн тесен хăш-пĕр ашшĕ-амăшĕ ачана ирĕке янă. Культура çурчĕсен ертўçисене те хăш чухне айăплама тивет. Ун йышши заведенисенче çынсен канăвне тĕрĕс йĕркелемелле, унта никама та эрехсăрапа иртĕхме памалла мар. Çакна пурин те асра тытмалла.

– Аттестаци тапхăрĕ тата еплерех пырать?

– Аттестаци иртterни питĕ вырăнлă, пирĕн ĕçченсен яланах пур енлĕ хатĕр пулмалла. Пирĕн ĕçре кирек епле кĕтменлĕхпе те тĕл пулма тивет. Вĕсем пурте ку ĕçе ăнăçлă вĕçлессе шанас килет. Пире, районти шалти ĕçсен пуçлăхĕсене, ку тĕрĕслев витĕр кăларчĕç.

– Çапах та эсир хăш саманта ытларах палăртнă пулăттăр?

– Манăн пилĕк çул каяллахи кăтартăва тишкерсе хăварас килет. 2007 çулхи пĕрремĕш кварталта 135 преступлени регистрациленĕ, преступленисен 78,5 процентне уçма май килнĕ. 2008 çулта – 136 (77). Çапла вара çулсеренех преступлени шайĕ чакнă, уçасси ўснĕ. Кăтарту майĕпен ырă енне туртăнни профилактика ĕçĕпе те çыхăннă.

– Пăшăрхантараканни те пулать пулĕ кулленхи ĕçре...

– Эпĕ хам та ача ашшĕ пулнă май çул çитмен çамрăксем хушшинчи преступлени шайĕ ўсни питĕ пăшăрхантарать. Йывăр шăпаллă ачасем те хушăнсах пыраççĕ. Çавăнпа та чи малтан ашшĕ-амăшне тимлĕрех пулма ыйтас килет. Умра каникул пулнине шута илсе хамăр ачасене куçран вĕçертес марччĕ.

Çавăн пекех пĕрре айăпланнă çынсемех тепĕр хут преступлени çулĕ çине тăма пикенеççĕ. Ун йышшисене те пирĕн, общественноçăн, асăрхамалла, тĕрĕс çулран пăрăнма памалла мар.

РФ ШĔМ приказĕпе килĕшўллĕн апрелĕн 17-мĕшĕнче шалти ĕçсен пайĕнче вăй хурса тивĕçлĕ канăва тухнă ĕçченсен кунне иртterме палăртнă. Çавна май эпир те çак ĕçрен аякра юлмарăмăр, вĕсене чыслarăмăр. Районта 59 ветеранран тăракан пуçламăш организаци пур. Вĕсем тăрăшнипе иртнĕ çул 5 преступлени, пĕрремĕш кварталта 1 преступлени уçма май килчĕ. Хисеплĕ ветерансем – пирĕн çула уçса пыракансем тата вĕрентўçĕсем. Эпир вĕсен умĕнче пуç тайма, вĕсем пурнăçланă пархатарлă ĕçе ăша хывма тивĕç.

Йĕрке хуралçин ĕçĕ çăмăллисен шутĕнче мар, нумай чухне харпăр хăй пурнăçĕ пирки те манма тивет. Çавăнпа та пуçлăх çумне М. Мясникова, следстви уйрăмĕн пуçлăхĕн тивĕçĕсене пурнăçлакан И. Васюхина, штаб пуçлăхне В. Максимова тата ыттисене те ырă сăмахпа асăннă пулăттăм. Пурне те ĕçре ăнăçу та чăтăмлăх сунас килет.

Р. ИЛЛАРИОНОВА калаçнă.

Саккуна пăхăнмалла

Пособисене вăхăтра тата туллин тўлемелле

Прокуратура ĕçченĕсем саккуна пăхăнса ĕçленине тăтăшах тĕрĕслеççĕ. Çак кунсенче вĕсем черетлĕ тĕрĕслеве «М....» чикĕллĕ яваплăхлă обществăра иртterчĕç. Çапла вара унта ĕçленĕ гражданка 43128 тенкĕ те 93 пус чухлĕ пособи (по беременности и родам и единовременное пособие) илеймен. Прокуратура ĕçченĕсем йĕркесĕрлĕхе тўрлетме, гражданка правине хўтĕлеме представлени тăратнă, парăма татма иск заявленийĕ çырнă.

Районти прокуратура.

Пултарулăх

Концертсем кăмăла кайрĕç

Çак кунсенче Москакассинчи Культура çуртĕнче икĕ пултарулăх ушкăнĕ хăйсен пуян та илемлĕ концерт программипе куракансене савăнтарчĕ. Канмалли кунсенче Москакасси тăрăхĕнче пурăнакансем чăннипех те хăйсен кăмăлĕсене уçрĕç.

Малтанхи канмалли кун Москакассисем Тойкилтĕри Культура çурчĕ çуменчи «Хĕлхем» тата «Хавас» эстрада ушкăнĕсен концерчĕсене пăхса киленчĕç. Паллах кунта В. Железновăн тўпи пысăк. Пултарулăх ушкăнĕн пĕр çемьери пек ăшшине Культура çурчĕн ертўçи Дина Михеева тытса тăрать.

Иртнĕ канмалли кун вара пирĕн патра хăнара Муркашри Культура çурчĕ çуменчи «Муркаш» халăх фольклор ушкăнĕ пулчĕ. Çак ушкăнăн ертўçи – Чăваш Республикин культура тава тивĕçлĕ ĕçченĕ Ю. Жуков. Концерт программине Е. Аксендарова çав тери ăста ертсе пычĕ. Ку ушкăна вара Муркашри Культура çурчĕн ертўçи Фаина Григорьева пĕтĕçтерсе тăрать.

Г. ГОЛУБЕВА,
Чăваш Республикин культура тава тивĕçлĕ ĕçченĕ.

Хускану пур ӳсĕмре те кирлĕ

Врач сĕнет

Хускану – пурнăç тесе ахаль каламаççĕ. Çын активлă та спортпа туслă пулсан унăн ĕмĕрĕ вăрăмрах пуласси те паллă.

Юлашки вăхăтра хуласенче кăна мар, яллă вырăнсенче те фитнес активлă юхăм пулса тăчĕ. Ăна вара çамрăксем çеç мар, аслă ăрури çынсем те килĕштереççĕ.

Акă Муркашри ФСК-ра та эрнере икĕ хутчен – ытлари кунпа эрне кун – 50 çултан иртнĕ хĕрарăмсем фитнеса çӳреççĕ. Çынна пур вăхăтра та хускану кирлине ăнланаççĕ вĕсем. Пĕр сехете яхăн тăсăлакан занятисене Муркашри тĕп больницăра вăй хуракан Л.М. Иванова врач ертсе пырать. Унăн «урокĕсемпе» хĕрарăмсем кăмăллă. «Фитнеса килĕштерсех çӳретпĕр. Тĕрлĕ хусканусем туни хăпартланулăх кӳрет, çăмăллăх парнелет», – теççĕ вĕсем.

Ятарлă программа тăрăх тĕрĕс йĕркеленĕ тренировкăсем вара çулсем кайнăçемĕн те çынна сывлăхлă пулма пулăшаççĕ, малалла пурăнас, ĕçлес туйăма пĕтме памаççĕ. Апла организм йывăрлăха мĕнле чăтма пултарнине врачпа канашласа пĕлсен спортпа туслашассине ырана хăвармалла мар: 18 çулта-и е 50 çулта – сывлăхшăн ялан тăрăшмалла.

«Сывлăх» ФСК-ра пенсионерсем валли те, хевтесĕр çынсем валли те майсем чылай туса панă. Ӳркенмелле мар çеç. Тăрăшсан ял тăрăхĕсенчен те пĕрле пухăнса килме пулать.

Н. НИКОЛАЕВА
сăн ӳкерчĕкĕ.

Следстви уйрăмĕнче

Ытларахăшĕ – вăрăлла ĕçсем

Ултавлă ĕçсем, тĕрлĕ преступленисем тăвакан çынсем сахал мар. Йĕркене пăснă кашни тĕслĕхе уçса памалла. Кунта вара следовательсен ĕçĕ те пĕлтерĕшлĕ.

Акă кăçалхи пĕрремĕш кварталта кăна-ха районти шалти ĕçсен пайĕ çумĕнчи следстви уйрăмĕ 45 ĕç пăхса тухма йышăннă. Ку вăхăтра 27 ĕç тишкерсе (вĕсемпе 28 çынна айăпланă) суда тăратнă. Çак ĕçсене уçса панă чух следовательсем йĕркене пăснă хушма тепĕр тĕслĕх тупса палăртнă. Суд айăпа сирекен приговорсем йышăнман. Йĕркене пăснă тĕслĕхсенчен ытларахăшĕ – вăрăлла ĕçсем тата çул-йĕр çинчи инкек-синкексем.

Çак тапхăрта РФ Уголовлă процессуаллă кодексĕн 208 статйипе килĕшӳллĕн уголовлă явапăх тыттармалли çынна тупса палăртман пирки 4 ĕç, айăпланакана е йĕркене пăсакан пулма пултаракан çын шыравра пулнăран 1 ĕç чарса лартма тивнĕ.

Ĕçсене тишкернĕ хыççăн следовательсем йĕркене пăсма май паракан лару-тăрусене те палăртнă. Çапла следстви уйрăмĕ 31 представлени тăратнă, вĕсенчен виççĕшĕ – çул çитмен çамрăксем тĕлĕшпе. 23 представлени – влаç тата хăй тытăмлăх органĕсене. Представленисене вăтăр кун хушшинче хурав памалла, унсăрăн административлă явапăх кĕтет.

И. ВАСЮХИН,
районти шалти ĕçсен пайĕ çумĕнчи следстви уйрăмĕн пуçлăхĕн тивĕçĕсене пурнăçлаканĕ.

Ăмăртăва малалла тăсакансем пулччăр

Эпир – сывă пурнăç йĕркишĕн

Сывă пурнăç йĕркине районти пур çын та йăлана кĕрттĕр тата тытса пытăр тесе район администрацийĕ тимлĕх нумай уйăрать. Ял тăрăхĕсенче те, уйрăм организацисемпе учрежденисенче те хăйсен ячĕпе е ентешсене сума суса сахал мар спорт ăмăртăвĕ иртереççĕ. Ытларахăшĕнче хутшăнакансем те, куракансем те сахал марри савăнтарать.

Акă иртнĕ шăмат кун Юнкăпуççемшĕн питĕ хаваслă иртрĕ. Унта пăрахăçланнă ăмăртăва «Моргаушская» МСО» акционерсен хупă обществи тăрăшнипе чĕртсе тăратрĕç темелле. Иртнĕ ĕмĕрĕн сакăр вуннăмĕш çулĕсенче çак организацин куçса çӳрекен кубокне çĕнсе илес тесе спорт ăмăртăвне пĕрремĕш хут пухăннă пулнă. Каярах, çулсем иртнĕ хыççăн, тĕрлĕ сăлтава пула Н.А. Гусак пуçарнă ăмăртăва иртересси чарăнса ларнă.

Çак ăмăртăва чĕртсе тăратассине Юнкă тăрăхĕ тахçанах кĕтнĕ. Ку тӳрех палăрчĕ. Юсаса çĕнетнĕ спортзала волейбол ăмăртăвне сăнас текенсем пĕрин хыççăн тепри килсех тăчĕç: кам – залра, кам – балкон çинче. Çамрăксем чылайччĕ: командăсем те çамрăк, куракансем те. Ку савăнтарчĕ.

«Моргаушская» МСО» акционерсен хупă обществин ертӳçи Владислав Николаевич Семенов Н.А. Гусака аса илнĕ май вăл ăста ертӳçĕ кăна мар, спортра та, общественăлла ĕçре те активлă пулнине палăртрĕ. Николай Александрович пирки ырă сăмах нумай пулчĕ ăмăрту кунĕнче. Спортсменсене саламлама çитнĕ район администрацийĕн пуçлăхĕ Ю.А. Иванов та, район пуçлăхĕн çумĕ В.И. Вязов та, Муркашри тĕп больницăн тĕп врачĕ В.Г. Данилов та, ыттисем те вăл чăнах та ĕçшĕн çуннине, ĕçе чунтан парăннине, хастар спортсмен кăна мар, питĕ хаваслă болельщик пулнине те каларĕç.

Юрий Александрович çак ăмăртăва иккĕмĕш пурнăç парнеленĕшĕн МСО ертӳçине тав сăмахĕ каларĕ, организаци асăнмалăх Н. Гусак ĕçленĕ вăхăтра тунă икĕ пысăк сăн ӳкерчĕк парнелерĕ. Тепĕр сăн ӳкерчĕкне вара Николай Александровичăн йăхне малалла тăсаканĕсене – ывăлĕпе мăнукне – ырă сунса пачĕ.

Ăмăрту пуçланиччен Владислав Николаевич приз фончĕ пысăк пулнине пĕлтерчĕ: 1-мĕш вырăна тухакансене – 5 пин тенкĕ, 2-мĕш вырăна тухакансене – 3 пин, 3-мĕш вырăна тухакансене – 2 пин. П.Н. Вязов уйрăм предпринимательве вара çак цифрăсем çумне тата икшер пин тенкĕ хушса парассине палăртрĕ. Спонсорсем татах та пулчĕç. Акă «Моргаушмежрайгаз» ертӳçи Р.Х. Чебенов та «Чи лайăх тапăнса вылякан» номинацире палăракан валли ятарлă кубок хатĕрленĕ, Гусаксен çемйи те парне хатĕрлнине пĕлтерчĕ...

Командăсем МСО спортзалĕнче тата Муркашри ФСК спортзалĕнче вылярĕç. Финал уйрăмах хĕрӳ иртрĕ. «Моргаушрайбыт» команда ку ăмăртура та чи вăйли пулчĕ. МСО команди те хастарлăх çухатмарĕ – 2-мĕш вырăнта. Виççĕмĕш вырăна районти шалти ĕçсен пайĕн команди тухма пултарчĕ.

Н. НИКОЛАЕВА.

Спорт

Ирĕклĕ майпа кĕрешсе

Апрелĕн 22-мĕшĕнче «Сывлăх» физкультурăпа спорт комплексĕнче районти шкул ачисем ирĕклĕ майпа кĕрешсе ăмăртрĕç. Кунта Чуманкассинчи, Москакассинчи тата Муркашри вăтам шкулсен командисем вăй виçрĕç.

Тĕрлĕ виçе категорийĕсенчи тытăçусенче мала тухнă çамрăк спортсменсене кашнинех ырăпа палăртмалла. Вĕсем: Чуманкассинчи вăтам шкулта вĕренекен Н. Семенов, П. Афанасьев, А. Афанасьев, В. Иванов, Е. Васильев; Москакассинчи вăтам шкулта вĕренекен К. Смирновпа Д. Иванов; Муркашри вăтам шкулта вĕренекен В. Михайлов.

Ăмăртăва хутшăннă кашни ачана, вĕсен тренерĕсене те малашне ăнăçусем сунатпăр.

А. ФЕДОРОВ,
ăмăртăвăн тĕп судйи.

Ишекенсем вăй виçнĕ

Иртнĕ кунсенче «Сывлăх» ФСК-ра ишес енĕпе район ăмăртăвĕ иртнĕ. Унта шкул ачисем те, ĕçлекенсем те (спартакиада шучĕпе) хутшăннă.

Ăмăртура шкул ачисен 6 команди вăй виçнĕ. Районти ачасемпе çамрăксен спорт шкулĕнче вăй хуракан В.Д. Герасимов тренерăн воспитанникĕсем тĕрлĕ дистанцисенче тĕрлĕ майпа ишсе малти вырăнсене тухнă.

Ĕçлекенсен командисем хушшинче иртнĕ ишевсенче Юнкăсене çитекен пулман. Хыççăнхи вырăнсенче – районти шалти ĕçсен пайĕн тата «Оринино» командăсем. Хутăш эстафетăра та Юнкăсемпе шалти ĕçсен пайĕн команди палăрнă.

Хамăр инф.

Шалти ĕçсен пайĕнчен

«Телефон тупма пулăшăр!»

Апрелĕн 16-мĕшĕнче районти шалти ĕçсен пайне Кашмашра пурăнакан пĕр хĕрарăм шăнкăравлать: «Упăшкан кĕсье телефонĕ çухалнă! Тупма пулăшăр!» Пулăшу ыйтакан патне çийĕнчех милици сотрудникĕсем çитеççĕ. Хĕрарăмăн телефон тупма май пулманнине вĕсем тӳрех ăнланаççĕ.

Ирлесе вăл мăшăрĕпе тата хăнана килнĕ юлташ хĕрарăмĕпе пĕрле сĕтел хушшине вырнаçса ларнă та вăрах вăхăт унтан «тухайман» иккен. Тухсан вара пĕлĕшсен урисем те вăйсăрланнă, ăс-тăнĕсем те «тайăла пуçланă». Арçын ĕçкĕ хыççăн тӳрех вырăн ытамне чăмнă.

Çывăрса тăнăскере телефон кирлĕ пулсан вара ăна никам та тупайман. Юрать-ха арăмĕ «тавçăрулла»: 02 номерпе шăнкăравламаллине манса кайман.

Милиционерсен ирĕксĕрех пӳртри мĕн пур япалана çавăрттарма пулăшма тивнĕ. Пулăшмасăр тăма юрамасть. Йĕп пек çухалнă кĕсье телефонĕ ниçта та курăнман. Арçыннăн вара ку вăхăт тĕлне пуçĕ йĕркеллĕ ĕçлеме тытăннă: çур кун ыран хыççăн хăйĕн шăлавар кĕсйинчен телефон тупса кăларнă вăл.

Çак ĕçпе аппаланнă вăхăтра вара милици ĕçченĕсене унран пĕлтерĕшлĕрех хисеп питĕ чăтăмлăн кĕтнĕ...

В. ГРИГОРЬЕВ,
районти шалти ĕçсен пайĕн обществăри хăрушсăрлăх милицийĕн ертӳçи.

Пăшал ытларах тимлĕх ыйтать

Хĕç-пăшалпа усă курса преступлени тунă тĕслĕхсем пирĕн республикăра та пур. Çавăнпа та хĕç-пăшал çаврăнăшне йĕркере тытса тăрассипе Шалти ĕçсен министерстви хушма мерăсем йышăнать.

Акă февраль уйăхĕнчен пуçласа харпăр хăйне хӳтĕлемелли тата сунар пăшалĕсене туянма, упрама тата пĕрле илсе çӳреме лицензи е ирĕк илес текенсен ятарлă хатĕрлев курсĕнче пулнине çирĕплетекен справка, сунар пăшалне туянас текенсен вара сунара çӳреме ирĕк паракан документ кирлĕ. Вĕсенче пулас пăшал хуçи унпа йĕркеллĕ усă курма тата ăна тĕрĕс упрама пĕлнине çирĕплетни пулмалла. Тепĕр самант – пăшал туянас текен пĕр вырăнта тĕпленсе пурăннине ĕнентерекен паспортри штамп.

Хĕç-пăшал туянма лицензи е ăна упрама ирĕк паракан хут илме пыракансене пурне те ятарлă предписани параççĕ: пăшал упранакан вырăна сыхлав сигнализацийĕн оборудованине вырнаçтармалла, ăна ведомство тулашĕнчи сыхлавăн территори подразделенийĕн сăнав пульчĕпе çыхăнтармалла.

Т. ТЕРЕНТЬЕВА,
районти шалти ĕçсен пайĕн ЛРР уйрăмĕн инспекторĕ.

Пĕлтерӳсем. Объявления

29 апреля с 8-00 до 16-00 часов в районном Доме культуры Ульяновская обувная фабрика проводит выставку-продажу обуви из натуральной кожи Ульяновской, Белорусской фабрик и других российских производителей.

Продаю автомобиль ВАЗ-21102 2001 года выпуска. Тел.: 8-960-30-86-444.

* * *

Продаем: доски 25-50 мм (обрезные, необрезные), брус любого сечения, жерди, подтоварник. Изготовим на заказ: срубы, беседки любого размера. Цена договорная, доставка по району бесплатно.
Тел.: 8-927-667-28-32, 8-919-656-13-84. 8-10.

* * *

Продаем керамзитобетонные блоки (20х20х40, 12х20х40), брусчатки, тротуарные плитки (0,30х0,30х0,25; 0,50х0,50х0,5), бордюрный камень. Доставка. Цена договорная. Тел.: 8-906-132-07-42, 8-960-304-49-32. 4-5.

* * *

Продаю теплицы от производителя: 3мх4м, 3мх6м, 3мх8м, 3мх10м и т. д. Тел.: 8-903-322-45-77. 6-8.

* * *

К СВЕДЕНИЮ ВОДОПОТРЕБИТЕЛЕЙ

Кадикасинского, Б. Сундырского, Юнгинского, Москакасинского сельских поселений!

ООО «Жилкомсервис» предупреждает, что несвоевременное погашение задолженности за водопотребление может привести к отключению водонапорных башен энергоснабжающей организацией из-за несвоевременной оплаты за электроэнергию.

Задолженность населения за водопользование на 20 апреля составляет 647712 руб.

Б. Сундырское сельское поселение	233724 руб.
Кадикасинское сельское поселение	235315 руб.
Юнгинское сельское поселение	117410 руб.
Москакасинское сельское поселение	61262 руб.

Просим срочно погасить задолженность за водопользование для оплаты за электроэнергию. Справки по тел.: 69-4-50.

Ĕçчен, пирус туртман, ырă кăмăллă арçын пĕрле килĕштерсе, шăкăл-шăкăл каласса пурăнма юлташ шырать: 60-65 çулхи ырă кăмăллă, вăшават хĕрарăм пултăр. Тел.: 8-937-387-92-30. Костя.

* * *

Займы для индивидуальных предпринимателей. Минимум документов. Рассмотрение заявки – 1 день. Выдача займа в течение двух дней. Адрес: г. Чебоксары, Московский пр., д. 17, кор. 1, «Бизнес-плаза» в помещении АнкорБанка. Тел.: 8-927-990-98-97, 36-28-66. Николай.

* * *

Йывăç пӳрт сутатпăр. Çĕрĕ те пур.
Тел.: 8-903-322-82-12.

* * *

Продаю овес на семена. Покупаю коров.
Тел.: 8-919-671-96-26.

* * *

23-27 кг таякан, 250 тенкĕ тăракан тюкланă утă сутатăп.
Тел.: 8-960-313-86-68.

Муркаш районĕнчи «Çĕнтерӳ ялавĕ» хаçат

УЧРЕДИТЕЛЬСЕМ:
Чăваш Республикин Культура, национальноçсен ĕçĕсен, информаци политикин тата архив ĕçĕн министерстви.
ЧР Культура, национальноçсен ĕçĕсен, информаци политикин тата архив ĕçĕн министерствин «Муркаш районĕн «Çĕнтерӳ ялавĕ» хаçат редакцийĕ» автономи учрежденийĕ.

Тĕп редактор А.И. ТИХОНОВ.

АДРЕС: 429530, Чăваш Республики, Муркаш ялĕ, Мир урамĕ, 9А çурт.
ТЕЛЕФОНСЕМ: тĕп редактор - 62-1-36, яваплă секретарь - 62-2-82, бухгалтери - 62-1-35, пайсем: общество пурнăç пайĕ - 62-2-82, экономика тата социаллă пурнăç пайĕ - 62-1-38.
Факс: 62-1-36; E-mail: morpress@cbx.ru, redaction@cbx.ru

Çыхăну, информаци технологийĕсен тата массăллă коммуникаци сферине пăхса тăракан Федераллă службăн Чăваш Республикипе – Чăваш Енпе ĕçлекен управленийĕ 2009 çулхи раштавăн 7-мĕшĕнче ПИ ТУ 21-00073 № регистрациленĕ.

Калăпăшĕ 1,5 пичет листи.
Ал çырăвĕсене рецензилемеççĕ, каялла тавăрса памаççĕ, 2 страницăран пысăкраххисене йышăнмаççĕ.
Рекламăпа пĕлтерӳсен чăнлăхĕшĕн вĕсене паракансем яваплă.

ИЗДАНИ ИНДЕКСĔ: 54822.
Хаçат чăвашла юн тата шăмат кунсерен тухать.
Номер дежурнăйĕ Шапошников В.Л.
Пичете панă 26.04.2011 ç.
Пичете памалли вăхăт: графикпа – 17 сех. 20 мин, чăннипе – 17 сех. 20 мин.
Заказ Тираж 4329.

Номер набран и сверстан в АУ ЧР «Редакция Моргаушской районной газеты «Çĕнтерӳ ялавĕ», отпечатан в типографии ГУП "ИПК "Чувашия": 428019 г. Чебоксары, пр. И. Яковлева,13. Качество печати соответствует оттискам, предоставленным редакцией.